

แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษา
สำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร
Guidelines for Garbage Management: A Case Study of
Bang Bon District Office, Bangkok Metropolis

วัลลภ แจ้งเหตุผล

นักศึกษา หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

E-mail: wanlop-lop9@hotmail.com

Wanlop Janghetpol

Student, Doctor of Public Administration College of Innovation Management
Rajamangala University of Technology Rattanakosin

รับเข้า: 23 กรกฎาคม 2563 แก้ไข: 28 สิงหาคม 2563 ตอรับ: 9 กันยายน 2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารจัดการขยะมูลฝอย 2) ปัจจัยที่เป็นความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และ 3) แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาโดยใช้กรณีศึกษาของสำนักงานเขตบางบอนกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญมี 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 6 คน กลุ่มเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ จำนวน 6 คน และกลุ่มประชาชนชุมชน จำนวน 12 คน รวมทั้งสิ้น 24 คน และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารจัดการขยะมูลฝอย มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบช่วยกันดูแลเพื่อเป้าหมายในการลดขยะมูลฝอยเนื่องจากมีปริมาณขยะมูลฝอยจำนวนมากขึ้นและมีการวางแผนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในแต่ละชุมชนมักจะมีปัญหาที่จะต้องดูแลบริหารจัดการให้ถูกต้อง 2) ปัจจัยที่เป็นความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ประกอบด้วย การบอกกล่าวให้มีการสร้างจิตสำนึกให้รู้จักหน้าที่ตนเองรู้จักปฏิบัติตนให้อยู่ในความรับผิดชอบช่วยกันรักษาความสะอาด มีจิตสำนึกต่อการปฏิบัติตนในชุมชน เช่น ช่วยกันแยกขยะจากต้นทาง ทั้งขยะมูลฝอยลงถัง รณรงค์การลดขยะมูลฝอยให้เหลือน้อยลง บางชุมชนมีการประชาสัมพันธ์จัดกิจกรรมให้รู้วิธีการลดขยะและแยกขยะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์จะได้ลดขยะปลายทาง 3) แนวทางการแก้ปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยประกอบด้วย ผู้บริหารเขตต้องการให้ประชาชนเข้าใจในการลดปริมาณขยะโดยมีการจัดการอบรม

ความรู้ประชาชนได้รู้วิธีแยกขยะจากต้นทาง ส่วนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการต้องการสร้างความคุ้นเคยกับประชาชนในชุมชนมีการประสานงานชี้แจงในการแยกขยะและช่วยกันแก้ปัญหาโดยได้รับความร่วมมือกับชาวบ้าน บางชุมชนต้องการเพิ่มถังขยะหรือให้มาเก็บขยะรอบไวกั้น คือ จากอาทิตย์ละ 2 วัน เป็นอาทิตย์ละ 4 วัน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ ขยะมูลฝอย เขตบางบอน

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study solid waste management, 2) factors that are successful in solid waste management and, 3) ways to solve Solid Waste Management problems. This research is a qualitative research which is a study using case studies of Bang Bon District Office Bangkok. The instrument used in this research was an in-depth interview. There are 3 groups of key informants, consisting of 6 executives, a group of operational personnel of 6 people and a group of community leaders consisting of 12 people, a total of 24, and data analysis using content data analysis techniques. The results of the research are as follows: 1) Solid Waste Management has coordination between the responsible agencies to help supervise the goal of reducing waste due to the increasing amount of waste and There is a Solid Waste Management plan in each community, often having problems which must be handled correctly. 2) Factors that are successful in Solid Waste Management include Telling to raise awareness to know one's duties and behave in a responsible manner, helping to maintain cleanliness Have consciousness to act in the community such as helping to separate the waste from the source Littering into the bin Campaign to reduce waste to be less Some communities have public relations to organize activities to know how to reduce waste and separate waste for use in order to reduce destination waste. 3) The approach to solving the Solid Waste Management problem consists of district administrators wanting people to understand the reduction of waste. By providing knowledge training, people know how to separate waste from the source. As for the operational staff, they want to become familiar with the people in the community, to coordinate, clarify the waste separation and help solve problems. In collaboration with the villagers some communities want to increase the trash or to collect the trash faster, from 2 days a week to 4 days a week.

Keywords: management, solid waste, Bang Bon District

บทนำ

สถานการณ์มลพิษด้านขยะของประเทศไทย ปี พ.ศ.2561 เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ.2560 มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นประมาณ 27.8 ล้านตัน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.64 เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนเมือง การเพิ่มขึ้นของประชากร การส่งเสริมการท่องเที่ยว การบริโภคที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลให้ปริมาณขยะมูลฝอยในหลายพื้นที่เพิ่มมากขึ้น ส่วนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในปี พ.ศ.2561 มีแนวโน้มดีขึ้น มีการจัดการด้วยการคัดแยก ณ ต้นทางและนำกลับไปใช้ประโยชน์ 9.58 ล้านตัน (ร้อยละ 34) เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2560 ร้อยละ 13 ส่วนใหญ่เป็นการใช้ประโยชน์จากขยะรีไซเคิลและทำปุ๋ยอินทรีย์ ขยะมูลฝอยชุมชนอีกจำนวน 10.88 ล้านตัน (ร้อยละ 39) ถูกกำจัดอย่างถูกต้อง ส่วนที่เหลือเป็นขยะที่ถูกกำจัดอย่างไม่ถูกต้องประมาณ 7.36 ล้านตัน (ร้อยละ 27) แนวโน้มการจัดการขยะที่ดีขึ้นเป็นผลมาจากนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งสู่การเป็นสังคมปลอดขยะ (Zero Waste Society) บนแนวคิด 3Rs ประกอบด้วย 1. Reduce (คิดก่อนใช้) 2. Reuse (การใช้ซ้ำ) 3. Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่) มุ่งเน้นการจัดการขยะมูลฝอย ณ ต้นทาง โดยการมีส่วนร่วมของภาครัฐและประชาชน (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2562: 38-43)

ปัญหาขยะมูลฝอยเป็นปัญหาสำคัญที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนานและนับวันยังมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองและชุมชนขนาดใหญ่ ปัญหาจากของเหลือทิ้งหรือขยะมูลฝอยเป็นต้นเหตุสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านต่าง ๆ เช่น มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ เป็นแหล่งพาหะนำโรค และทำให้ทัศนียภาพไม่สวยงาม เป็นต้น นอกจากนี้ การดำเนินการที่ผ่านมาของการจัดการขยะมูลฝอยมีข้อจำกัดทางด้านโครงสร้างขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น งบประมาณ บุคลากร และอุปกรณ์ การจัดสรรงบประมาณจากส่วนกลางมีจำกัดและไม่ต่อเนื่อง รวมถึงยังคงมีการต่อต้านจากประชาชนในพื้นที่และบริเวณโดยรอบ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการจัดการขยะมูลฝอย เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการไม่บูรณาการร่วมกัน ทำให้วิธีการดำเนินงานหรือแนวทางปฏิบัติแตกต่างกัน จึงก่อให้เกิดปัญหาซ้ำซ้อนกันในด้านภารกิจ และความไม่สอดคล้องของกฎหมายเกิดความไม่คล่องตัวในการบริหารจัดการ จึงทำให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทยไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562)

กรุงเทพมหานครจัดเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีปริมาณขยะมูลฝอยเกิดขึ้นทุกวันมากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศไทย จากข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอย โดยสำนักสิ่งแวดล้อม ระบุว่าในปีงบประมาณ 2561 (ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2560–เดือนเมษายน 2561) มีการจัดเก็บขยะมูลฝอยได้ถึง 2.23 ล้านตัน เฉลี่ยได้ถึงวันละ 10,525 ตัน ซึ่งนับว่าสูงที่สุดในรอบ 8 ปี ที่ผ่านมา และแนวโน้มปริมาณขยะมูลฝอยกรุงเทพมหานครก็มีโอกาสที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากหลายสาเหตุไม่ว่าจะเป็นจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นจากการขยายตัวของเมืองในเขตชั้นนอกและชั้นใน โดยเฉพาะพื้นที่ใกล้เส้นทางรถไฟฟ้า และการเพิ่มจำนวนของผู้คนที่เข้ามาทำงานไปจนถึงนักท่องเที่ยวเห็นได้จากปี พ.ศ.

2560 ปริมาณขยะในกรุงเทพมหานครมีการเพิ่มขึ้นถึง 5.65% จากปี พ.ศ.2556 เมื่อพิจารณากระบวนการคัดแยกวัสดุ ประเภทนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycling) เช่น แก้ว กระดาษ โลหะ พลาสติก เป็นต้น ยังคงเป็นการคัดแยกอย่างไม่เป็นทางการ โดยธุรกิจรีไซเคิลเป็นผู้รวบรวมวัสดุ เพื่อนำกลับสู่กระบวนการผลิตมาใช้ใหม่ทดแทนวัตถุดิบการผลิตสินค้าที่มาจากทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งเป็นระบบที่ไม่เป็นทางการ และการคัดแยกจึงขึ้นอยู่กับความสมัครใจของประชาชน ทำให้การคัดแยกวัสดุรีไซเคิลออกจากขยะทั่วไปยังไม่เกิดผลเท่าที่ควร เนื่องจากพบว่าขยะรีไซเคิลถูกทิ้งรวมไปกับขยะทั่วไปในปริมาณ 10-15% ของขยะทั่วไป รวมทั้งประชาชนยังคงทิ้งขยะไม่ตรงตามวันเวลาและจุดที่กำหนด ส่งผลให้กระบวนการลดและคัดแยกขยะมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร จึงทำได้ยากยังไม่สามารถทำได้ อย่างมีประสิทธิภาพ (The Network, 2563)

โดยเฉพาะเขตบางบอนมีสภาพพื้นที่เป็นกึ่งชนบทและเขตชุมชนเมือง เป็นพื้นที่ที่มีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ผังเมืองเขตบางบอนส่วนใหญ่เป็นที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรมบางส่วนเป็นที่ดินประเภทอุตสาหกรรม ทำให้พื้นที่การปกครองเขตบางบอนแบ่งออกเป็น 4 แขวง คือ แขวงบางบอนเหนือ แขวงบางบอนใต้ แขวงคลองบางบอน และแขวงคลองบางพราน ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมประเภทไม้ดอกและทำสวนผลไม้ แต่ในสภาพปัจจุบันความเจริญของธุรกิจได้เข้าสู่ท้องถิ่นมากขึ้น พื้นที่เกษตรบางส่วนถูกเปลี่ยนแปลงเป็นที่อยู่อาศัยและโรงงานอุตสาหกรรมก่อให้เกิดปัญหาการจราจร ปัญหาน้ำเน่าเสียปัญหาทางเท้าชำรุด และการเข้ามาประกอบอาชีพของแรงงานต่างถิ่น เหล่านี้ล้วนมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นอย่างมาก จึงทำให้เขตบางบอนต้องพบเจอกับปัญหาที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาขยะมูลฝอย โดยปริมาณขยะมูลฝอยในพื้นที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเขตบางบอนได้ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยแต่ละประเภทที่แหล่งกำเนิดด้วยการนำขยะมูลฝอยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามคุณสมบัติของขยะมูลฝอยแต่ละประเภท เช่น นำไปรีไซเคิล หมักทำปุ๋ย เลี้ยงสัตว์ ทำน้ำชีวภาพ เป็นต้น การแก้ไขปัญหาดังกล่าวเป็นการแก้ไขขยะมูลฝอยตกค้างโดยเฉพาะชุมชนที่รถเก็บขยะมูลฝอยเข้าไม่ถึงได้ดำเนินการจ้างอาสาสมัครชักลากขยะมูลฝอยในชุมชน จากการศึกษางานบริการสาธารณะของสำนักงานเขตบางบอนในเรื่องการลดและควบคุมปริมาณขยะมูลฝอยที่แหล่งกำเนิดและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการขยะมูลฝอยตั้งแต่แหล่งกำเนิดจนถึงการกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ คือ การเลี้ยง ลด ใช้ซ้ำ และการแปรรูปนำกลับมาใช้ใหม่ (1A 3Rs) โดยมีโครงการและงบประมาณ ดังนี้ (สำนักงานเขตบางบอน, 2562)

1. โครงการอาสาสมัครชักลากมูลฝอยในชุมชน งบประมาณ 29,900 บาท
2. โครงการส่งเสริมการแปรรูปขยะเศษอาหารเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ งบประมาณ 50,000 บาท
3. กิจกรรมการคัดแยกมูลฝอยอันตรายในพื้นที่เขตบางบอน ไม่ใช้งบประมาณ

4. กิจกรรมเปิดทางน้ำไหล จัดเก็บขยะและวัชพืชในคู คลอง และลำกระโดงในพื้นที่เขตบางบอน ไม่ใช้งบประมาณ

5. กิจกรรมลอกท่อระบายน้ำในพื้นที่เขตบางบอน ไม่ใช้งบประมาณ

ปัญหาการบริหารจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยเป็นอีกหนึ่งปัญหาสำคัญของทุกพื้นที่ในประเทศไทย ปัญหาที่กำลังประสบอยู่ ได้แก่ ปัญหาการเก็บขนไม่หมด มูลฝอยตกค้าง วิธีการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างไม่ถูกต้อง หรือไม่มีที่ดินสำหรับการกำจัดขยะมูลฝอย ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่สะสมมานาน และมีสาเหตุมาจากปัจจัยต่าง ๆ หลายประการ เช่น การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของปริมาณขยะมูลฝอย ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรและสภาพทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ทำให้ประชาชนมีการใช้จ่ายใช้สอยสินค้ามาใช้มากขึ้นและเพิ่มปริมาณการผลิตมูลฝอย ข้อจำกัดด้านงบประมาณและบุคลากรของท้องถิ่น ซึ่งไม่เพียงพอต่อการลงทุนและปรับปรุงระบบ ระบบเก็บขน และกำจัดขยะมูลฝอยให้มีประสิทธิภาพ (ปนัดดา วิเศษรจนา, 2559: 8)

จากความสำคัญและปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานในตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขของหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อที่จะได้สร้างประโยชน์ ช่วยในการกำหนดนโยบาย วางแผนไปปฏิบัติให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม การวิจัยเรื่องนี้จึงมีความสำคัญต่อเจ้าหน้าที่ ประชาชน สังคมและพร้อมจะนำแนวเสนอและแนวทางในการปรับนโยบาย การวางแผน วัตถุประสงค์ เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ประโยชน์และพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

วิธีการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analytical Approach) สรุปได้ตามขั้นตอน ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ประกอบด้วย เอกสารที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิ เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย หนังสือ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ วารสาร ข้อมูลจากหน่วยงานราชการและเอกชน ข้อมูลจากระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง เพื่อสำรวจตรวจสอบนโยบาย แผนงาน วัตถุประสงค์ เป้าหมายและโครงการต่าง ๆ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความพึงพอใจของผู้บริการ รวมถึงปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น ปัญหาด้านบุคลากร ปัญหาด้านงบประมาณของการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

2. การใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 ฝ่ายบริหารที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 คน คัดเลือกจากตำแหน่งหน้าที่กลุ่มที่ 2 เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงานของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 คน คัดเลือกจากผู้ปฏิบัติงาน กลุ่มที่ 3 ประธานชุมชน สำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำนวน 12 คน คัดเลือกจากตัวแทนของชุมชน รวมทั้งสิ้น จำนวน 24 คน โดยใช้ระยะเวลาในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ จำนวน 3 ครั้ง ใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ประมาณ 15-30 นาที ต่อการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

3. การสังเกต (Observation) การสังเกตโดยผู้ถูกสังเกตรู้ตัวและไม่รู้ตัว (Known or Unknown Observation) ซึ่งผู้สังเกตต้องเข้าไปมีส่วนร่วมอยู่ในเหตุการณ์ และใกล้ชิดกับผู้ถูกสังเกต รวมถึงการสังเกตโดยตรงและโดยอ้อม (Direct or Indirect Observation) จะใช้เพื่อรวบรวมข้อมูล ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยสรุปในภาพรวมของการบริหารจัดการขยะมูลฝอยสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร เป็นอย่างไร

การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ซึ่งได้พิจารณาเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพและ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ และได้พิจารณาคุณภาพของ เครื่องมือ โดยการออกแบบหรือสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างหรือการสัมภาษณ์แบบชี้นำโดยมี แนวคำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการ ปัจจัยความสำเร็จ และแนวทางการแก้ไขปัญหา โดยนับตาม คะแนนเกณฑ์การประเมินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร 3 เกณฑ์ ได้แก่ เกณฑ์ที่ 3 (คะแนน) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลที่จะได้เกณฑ์ที่ดีจะต้องมีการวางแผนจัดตารางรถเก็บ ขยะมูลฝอยเส้นทางการวิ่ง การประสานเรื่องจำนวนคนกับรถเก็บขยะให้เพียงพอตามเส้นทางที่ กำหนด เกณฑ์ปานกลาง (2 คะแนน) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลที่จะได้เกณฑ์ปานกลางจะต้องมีการแนะนำวิธีการ แยกขยะมูลฝอย การนำขยะมูลฝอยไปรีไซเคิล การแยกขยะมูลฝอยที่เป็นอันตราย การประชาสัมพันธ์ ให้เห็นประโยชน์และโทษของขยะมูลฝอย และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของข้าราชการ พนักงานลูกจ้าง ลงพื้นที่ในแต่ละเขตความรับผิดชอบ และเกณฑ์น้อย (1 คะแนน) ซึ่งผู้ให้ข้อมูลที่จะ ได้เกณฑ์น้อยจะต้องมีการกล่าวถึงการเพิ่มอุปกรณ์ทันสมัย การจัดหาถังขยะ และการเพิ่มงบประมาณ

โดยอ้างอิงจาก เกรียงศักดิ์ พินทุสรศรี (2558) ทั้งนี้ได้มีการกำหนดให้นำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าว มาดำเนินกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนในเชิงเนื้อหาให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการ คือ นักวิชาการสาธารณสุข หรือนักวิชาการสุขาภิบาล จำนวน 5 คน จากนั้นนำแนวคิดหรือข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ที่ได้รับจากผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการมาใช้ในการปรับปรุงข้อคำถามแบบสัมภาษณ์ต่อไป

เมื่อได้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ที่ผ่านการตรวจสอบข้อมูลจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษา นักวิชาการสาธารณสุข หรือนักวิชาการสุขาภิบาล จำนวน 5 คน เพื่อความน่าเชื่อถือของข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบดังกล่าวไปสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่ม จำนวน 24 คน โดยสัมภาษณ์ในประเด็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ปัจจัยที่เป็นความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย และแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยสัมภาษณ์แบบตัวต่อตัวตามข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ด้วยการถอดเทปวิเคราะห์ข้อความเนื้อหาที่มีส่วนสำคัญในประเด็นคำถามที่ใช้สัมภาษณ์เก็บข้อมูลทั้งหมด จากนั้นจึงนำประเด็นหลักมาพิจารณา แบ่งแยกออกเป็นประเด็นย่อย เพื่อแสวงหาหรือให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบจากกระบวนการศึกษา อันเป็นแนวทางประการสำคัญที่สามารถนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะในการเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการการบริหารจัดการขยะมูลฝอยกรณีศึกษาสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 1 วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้	เรื่องที่ศึกษาและวิเคราะห์	แหล่งข้อมูลและผู้ให้ข้อมูล
1. สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) 2. ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 3. การสังเกต (Observation)	การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร	- กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 24 คน - ลงพื้นที่สังเกตการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร
1. สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) 2. ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	ปัจจัยที่เป็นความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร	- กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 24 คน
1. สัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) 2. ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร	- กลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 24 คน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยใน 3 ประเด็นหลักดังนี้

1. การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่ม และจากการสังเกตของผู้วิจัยพบว่า ปัจจุบันสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานครมีการจัดการขยะมูลฝอยในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดี โดยสามารถกำหนดเกณฑ์การประเมินการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ได้ 3 เกณฑ์ ดังนี้ โดยแบ่งเป็น เกณฑ์ดี คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่มจะต้องการวางแผนจัดตารางรถเก็บขยะมูลฝอยเส้นทางการวิ่ง การประสานเรื่องจำนวนคนกับรถเก็บขยะให้เพียงพอตามเส้นทางที่กำหนด เกณฑ์ปานกลาง คือ มีการแนะนำวิธีการแยกขยะมูลฝอย ขยะมูลฝอยชนิดใดสามารถนำไปรีไซเคิลได้ ขยะมูลฝอยชนิดใดที่เป็นอันตราย รวมถึงประชาสัมพันธ์ให้เห็นประโยชน์และโทษของขยะมูลฝอย การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของข้าราชการ พนักงานลูกจ้าง ลงพื้นที่ในแต่ละเขตความรับผิดชอบ และ เกณฑ์น้อย คือ การเพิ่มอุปกรณ์ทันสมัยเพื่อให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถึงขยะไม่เพียงพอต่อความต้องการ เพราะชุมชนแออัดมีผู้อยู่อาศัยมากขึ้น การจัดหาถังขยะบางชุมชนยังมีความล่าช้าอาจจะ

เป็นเพราะขั้นตอนการของบประมาณหรืองบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อยทำให้ถึงขยะไม่เพียงพอในบางชุมชน ตามตัวอย่างข้อความ “รถเก็บขยะมาตรงตามวันที่ได้ประกาศไว้”

2. ปัจจัยที่เป็นความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่ม มีการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านในชุมชนรู้หน้าที่การทิ้งขยะ ลดขยะ การแยกขยะ ถ้าเป็นขยะมูลฝอยที่เป็นเศษอาหารให้ใส่ถุงแยกไว้แล้วมัดปากถุงให้แน่นก่อนทิ้งลงถัง มีเอกสารแจกให้ชุมชนเรื่องการลดขยะมูลฝอยและทำอย่างไรให้ขยะมูลฝอยมีคุณค่าไปใช้ประโยชน์ได้ การสร้างจิตสำนึกการสร้างแรงจูงใจให้ชาวบ้านในชุมชนมีระเบียบวินัยมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การให้ความร่วมมือการประสานงานกันระหว่างสำนักงานเขตกับประธานชุมชนโดยเพิ่มช่องการสื่อสารเช่นไลน์กลุ่มเพิ่มความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารและแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่มีจัดกิจกรรมเพื่อการรณรงค์เช่น การตั้งธนาคารรีไซเคิล ตัวอย่างข้อความ “มีการแจ้งข่าวสารเรื่องการเก็บขยะมาในไลน์กลุ่มของเขตบางบอน” ซึ่งคำตอบสอดคล้องกับหลัก 3R ดังนี้ โดยส่วนใหญ่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความสำคัญกับการคิดก่อนใช้ (Reduce) จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 83.0 รองลงมากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความสำคัญกับนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 และลำดับสุดท้ายกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ความสำคัญกับการใช้ซ้ำ (Reuse) จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 ซึ่งมีผลการวิเคราะห์คำตอบตามหลัก 3R ดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์คำตอบตามหลัก 3R

หลัก 3R	จำนวนคะแนน	ร้อยละ
Reduce (คิดก่อนใช้)	20	83.0
Reuse (การใช้ซ้ำ)	1	4.0
Recycle (นำกลับมาใช้ใหม่)	3	13.0
รวม	24	100.0

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 3 กลุ่ม ต้องมีการวางแผนจัดตารางการเก็บขนขยะที่ชัดเจนตามจุดที่กำหนดทิ้งขยะมูลฝอยของชุมชนและนัดหมายให้เจ้าหน้าที่ไปเก็บตามระยะเวลาและให้ประชาชนอย่าแอบทิ้งนอกจุด เพิ่มรอบในการเก็บขนขยะมูลฝอยให้เร็วขึ้นต่อวันต่อสัปดาห์ มีรถเก็บขยะมูลฝอยขนาดเล็กเพื่อเข้าไปเก็บขยะมูลฝอยในซอยแคบ มีการออกกฎระเบียบห้ามทิ้งขยะลงข้างทาง ประชาสัมพันธ์แนะนำให้ชาวบ้านในชุมชนช่วยกันคัดแยกขยะมูลฝอย ขยะรีไซเคิลแยกแล้วนำไปเพิ่มคุณค่าได้ขยะอินทรีย์ก็นำไปทำปุ๋ยได้ ขอความร่วมมือจากชาวบ้านในชุมชนช่วยกันกวาดขยะมูลฝอยที่หน้าบ้านตนเองและตามข้างถนนบริเวณใกล้เคียง รณรงค์ช่วยลดการใช้ถุงพลาสติก

วางแผนระยะยาวสร้างจิตสำนึกให้เด็กและเยาวชนในเชิงรุกโดยการส่งเจ้าหน้าที่ไปอบรมจัดกิจกรรมให้ความรู้ทางด้านการคัดแยกขยะมูลฝอย การบริหารจัดการขยะมูลฝอยเบื้องต้นตามสถานศึกษาและตามชุมชนต่าง ๆ จนสามารถถ่ายทอดความรู้เรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยสื่อสารให้ผู้ปกครองให้เข้าใจและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน การประเมินผลการทำงานของเจ้าหน้าที่ในทุกระดับตามตัวชี้วัดของสำนักงานเขตอย่างชัดเจนเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตัวอย่างข้อความ “มีรถเก็บขยะคันเล็กเข้าไปเก็บขยะตามซอยแคบ ๆ ได้”

อภิปรายผล

1. การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจุบันการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยมีการแนะนำวิธีการคัดแยกขยะ ขยะชนิดใดสามารถนำไปเป็นขยะรีไซเคิลได้ ขยะชนิดใดที่เป็นอันตราย รวมถึงการประชาสัมพันธ์ให้เห็นประโยชน์และโทษของขยะ การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของข้าราชการพนักงานลูกจ้าง ลงพื้นที่ในแต่ละเขตความรับผิดชอบ กล่าวคือ เมื่อผู้บริหารได้วางแผนงานและกำหนดนโยบายโดยมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนแล้ว ผู้ปฏิบัติก็จะดำเนินการตามแผนงานนั้น โดยเริ่มจากการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะไปจนถึงการกำจัดที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิริยา วัชรวิทย์ จำลอง โพธิ์บุญ และ จุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2557) เรื่อง การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเมืองแกลง จังหวัดระยอง พบว่า การจัดการขยะของเทศบาลตำบลเมืองแกลง เริ่มต้นจากการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับความรู้เรื่องการคัดแยกขยะจากบ้านเรือน เทศบาลมีการคัดแยกขยะ มีการส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรพัฒนาศักยภาพตนเองด้านการจัดการขยะ มีเป้าหมาย ยุทธศาสตร์และโครงการเป็นตัวขับเคลื่อน ใช้มาตรฐาน ISO 14001 ในการทำงานด้านสิ่งแวดล้อม ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่เป็นตัวกลางประสานการทำงานระหว่างเทศบาลกับประชาชน ปัจจัยภายในที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการขยะ ได้แก่ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีวิธีคิดอย่างเป็นระบบ ปฏิบัติงานเชิงประจักษ์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความกระตือรือร้นและชำนาญด้านการจัดการขยะ การประยุกต์ใช้ระบบมาตรฐานสากลในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม นโยบาย แผนโครงการยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน มีการประชาสัมพันธ์หลายทาง มีวิธีจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสม ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ผู้นำชุมชนและประชาชนมีจิตสำนึกในด้านสิ่งแวดล้อม หน่วยงานของรัฐและองค์กรด้านสิ่งแวดล้อมเข้ามาสนับสนุนการพัฒนาการจัดการขยะของเทศบาล

จะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร มีการดำเนินงานตามนโยบาย แผนงาน วัตถุประสงค์ โครงการต่าง ๆ ที่วางไว้ ซึ่งเหมือนกับสำนักงานเขตอื่น ๆ ในกรุงเทพมหานคร ที่ทางส่วนกลางได้มอบนโยบายไว้ ถึงแม้ว่าในภาพรวมการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน จะอยู่ในเกณฑ์ดี แต่สำนักงานเขตต้องมีการปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยอย่างสม่ำเสมอ เช่น เรื่องบุคลากรในหน่วยงาน ต้องสร้างความรู้

ความเข้าใจให้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการขยะมูลฝอย เรื่องอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ต้องมีความทันสมัยและเพียงพอต่อการใช้งาน และที่สำคัญที่สุด คือ เรื่องงบประมาณ ต้องได้รับการจัดสรรที่เพียงพอต่อความต้องการตามนโยบาย แผนงานที่วางไว้ เพื่อให้การบริหารจัดการขยะมูลฝอยมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุด และสร้างความพึงพอใจทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

2. ปัจจัยที่เป็นความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่เป็นความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตนั้น สำนักงานเขตมีการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านในชุมชนรู้หน้าที่ การทิ้งขยะ ลดขยะ การแยกขยะ ถ้าเป็นขยะที่เป็นเศษอาหารให้ใส่ถุงแยกไว้แล้วมัดปากถุงให้แน่นก่อนทิ้งลงถัง มีการเขียนป้ายห้ามทิ้งขยะมูลฝอยในจุดที่ห้ามทิ้ง และมีเอกสารแจกให้ชุมชนเรื่องการลดขยะและทำอะไรให้ขยะมีคุณค่าไปใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา โคกทอง (2553) เรื่อง แนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเนินกุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีการทิ้งขยะมูลฝอยในพื้นที่สาธารณะตามคลองและริมถนนสาธารณะทิ้งขยะมูลฝอยเคลื่อนกลาด ไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทิ้ง ประชาชนมีปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอยเปียก และขยะมูลฝอยอันตราย และสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยที่อยู่ใกล้ที่พักอาศัยมากเกินไปทำให้ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนและเป็นแหล่งสะสมเชื้อโรค เกิดคว้นพิษและเขม่าพิษ และอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่เป็นความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน คือ การสร้างจิตสำนึก การสร้างแรงจูงใจให้ชาวบ้านในชุมชน มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การให้ความร่วมมือ การประสานงาน การสื่อสารระหว่างสำนักงานเขตกับประชาชนชุมชน โดยการเพิ่มช่องทางการสื่อสาร เช่น การสร้างไลน์กลุ่ม เพื่อความรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร มีการออกกฎระเบียบกฎหมาย เช่น ปักป้ายห้ามทิ้งถ้าทิ้งขยะอาจโดนปรับ โรงงานที่มีการทิ้งขยะทำให้ชุมชนเดือดร้อนต้องมีมาตรการที่ชัดเจนในการจัดการขยะของโรงงาน โดยให้โรงงานเขียนรายงานการทำลายกากขยะซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าไปตรวจสอบเป็นระยะ ๆ จัดกิจกรรมเพื่อเป็นการรณรงค์ เช่น การตั้งธนาคารขยะรีไซเคิล และสอดคล้องกับหลักการบริหารของ ธงชัย สันติวงษ์ (2550: 36) ที่กล่าวถึงการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์หรือการบริหารตามเป้าหมายหมายถึงวิธีการจัดการงานที่มุ่งเน้นจะให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดโดยอาศัยและหวังผลจากการมีวิธีการวางแผนที่มีประสิทธิภาพเป็นสำคัญอีกทั้งยังสอดคล้องกับ เสนาะ ตีเยาว์ (2543: 31) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์หรือเรียกย่อ ๆ ว่า MBO เป็นกระบวนการร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์และการควบคุมระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นการเชื่อมหน้าที่ทางการบริหารระหว่างการวางแผน และการควบคุมเข้าด้วยกัน

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร พบว่า สำนักงานเขตบางบอนมีการวางแผนจัดตารางการจัดเก็บขยะที่ชัดเจนตามจุดที่กำหนดทั้งขยะของชุมชนและนัดหมายให้เจ้าหน้าที่ไปเก็บตามระยะเวลา และให้ประชาชนอย่าแอบทิ้งขยะนอกจุด เพิ่มรอบในการเก็บขยะให้เร็วขึ้นต่อวันต่อสัปดาห์ มีรถเก็บขยะขนาดเล็กเพื่อเข้าไปเก็บขยะในซอยแคบ มีรถเสริมกรณีที่รถเสียกะทันหัน มีการออกกฎระเบียบห้ามทิ้งขยะลงข้างทาง ประชาสัมพันธ์แนะนำให้ชาวบ้านในชุมชนช่วยกันคัดแยกขยะ ขยะรีไซเคิลแยกแล้วนำไปเพิ่มคุณค่าได้ขยะอินทรีย์ก็นำไปทำปุ๋ยได้ กรณีที่เป็นเศษอาหารให้ใส่ถุงและปิดปากถุงให้มิดชิดก่อนนำมาทิ้งลงถังขยะ การแนะนำให้ทิ้งขยะให้ถูกที่จะต้องทิ้งขยะลงถังขยะ ลดการใช้ถุงพลาสติก ขอความร่วมมือจากชาวบ้านในชุมชน ช่วยกันกวาดขยะที่หน้าบ้านตนเองและตามข้างถนนบริเวณใกล้เคียง จัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อ ถังขยะให้พอเพียงลงพื้นที่ตรวจสอบถังขยะให้สามารถใช้งานได้อย่างปกติ ไม่ชำรุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการเก็บรวบรวมและขนส่งขยะมูลฝอยของกรมควบคุมมลพิษ (2554: 9) กล่าวว่า ในการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจรจำเป็นต้องจัดให้มีระบบการคัดแยกขยะมูลฝอยประเภทต่าง ๆ ตามลักษณะองค์ประกอบมีวัตถุประสงค์ เพื่อนำกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่สามารถดำเนินการได้ตั้งแต่แหล่งกำเนิดโดยจัดวางภาชนะให้เหมาะสมตลอดจนวางระบบการเก็บรวบรวมอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับระบบการคัดแยกขยะมูลฝอยพร้อมพิจารณาสถานีขนถ่ายขยะและระบบขนส่งขยะไปกำจัดหลักเกณฑ์มาตรฐานภาชนะรองรับขยะมูลฝอยภาชนะรองรับขยะมูลฝอย

กล่าวโดยสรุปในภาพรวมของการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอย: กรณีศึกษาสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ว่า แนวทางการบริหารจัดการขยะมูลฝอย นั้นต้องคำนึงถึงหลาย ๆ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหาดังนี้ 1) นโยบาย 2) แผนงาน 3) วัตถุประสงค์ 4) โครงการต่าง ๆ โดยต้องมีการบริหารจัดการบุคลากร เครื่องมืออุปกรณ์ที่ให้เกิดความพร้อมและงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการ เพื่อให้การทำงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย เกิดผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพตลอดจนความพึงพอใจของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของการทำงาน หรือการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ (MBO) ซึ่งเป็นการเชื่อมหน้าที่ทางการบริหารระหว่างการวางแผน และการควบคุมเข้าด้วยกันซึ่งมีแนวคิดสำคัญ 4 อย่าง คือ

1. ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชากำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคนว่าจะทำงานให้ได้ผลตามเป้าหมายเท่าไรภายในระยะเวลาที่กำหนด
2. ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับช้ขาดกลร่วมกันวางแผนงานโดยผู้ใต้บังคับบัญชาจะทำงานให้สำเร็จได้ด้วยวิธีการของแต่ละคน

3. ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาตกลงร่วมกันในการกำหนดมาตรฐานที่ใช้วัดผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา

4. ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาตกลงร่วมกันในการวัดผลงานที่เกิดขึ้นจริงทบทวนแก้ไขผลการปฏิบัติงานและกระบวนการ การบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ (MBO) ใหม่ ในแง่ของกระบวนการบริหารโดยยึดวัตถุประสงค์ (MBO) ผู้บังคับบัญชาร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชาในการวางแผนและการควบคุม ส่วนในการดำเนินงานผู้ใต้บังคับบัญชามีอิสระที่จะเลือกวิธีทำงานของตนเอง ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่สนับสนุนและช่วยแก้ปัญหาการทำงานที่อาจเกิดขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. สำนักงานเขตบางบอนกรุงเทพมหานคร ควรกำหนดนโยบายด้านการกำจัดขยะมูลฝอยจากครัวเรือนโดยให้ความรู้กับประชาชนเขตบางบอน เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ การจัดเก็บ และการกำจัดขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง

2. สำนักงานเขตบางบอนกรุงเทพมหานคร ควรกำหนดนโยบายให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานให้ความรู้แก่ประชาชนในประเด็นประเภทขยะมูลฝอย ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนและสร้างจิตสำนึกในการแยกประเภทขยะมูลฝอยที่ถูกต้องเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การคัดแยกขยะมูลฝอยมากยิ่งขึ้น

3. หน่วยงานของสำนักงานเขตบางบอนกรุงเทพมหานครควรให้ความรู้เกี่ยวกับการนำเศษผักผลไม้ไปทำปุ๋ย เพราะขยะประเภทเศษผักผลไม้สามารถย่อยสลายได้ด้วยจุลินทรีย์ตามธรรมชาติ

4. หน่วยงานของสำนักงานเขตบางบอนกรุงเทพมหานครควรรณรงค์ไม่ให้ประชาชนนำเอาเศษหญ้าแห้งเศษใบไม้ไปกำจัดโดยวิธีเผา เพราะขยะประเภทเศษหญ้าแห้งเศษใบไม้แห้งเมื่อเผาแล้วจะทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการเตาเผาขยะมูลฝอยหรือโรงงานคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อนำผลการศึกษาไปดำเนินการในเขตบางบอนกรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2554). สถานการณ์และการจัดการปัญหามลพิษทางอากาศและเสียงปี 2554.

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษา

คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. ค้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2563, จาก

<https://www.egov.go.th/th/government-agency/35/>.

- กาญจนา โคกทอง. (2553). **แนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเนินกุ่ม อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก**. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธงชัย สันตินวงษ์. (2550). **องค์การและการบริหาร**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ปนัดดา วิเศษจนา. (2559). **การจัดการขยะมูลฝอยของสำนักงานเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร**. รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พริยา วัชรไทย์ จำลอง โพธิ์บุญ และ จุฑารัตน์ ชมพันธุ์. (2557). **การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเมืองแกลง จังหวัดระยอง**. วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม. 10(2): 123-142.
- สำนักงานเขตบางบอน. (2562). **แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ.2562**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตบางบอน.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). **การจัดการขยะมูลฝอยในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- เสนาะ ดิยาวี. (2543). **หลักการบริหาร**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- The Network. (2563). **กรุงเทพฯ กับปัญหาขยะล้นเมือง**. ค้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2563, จาก http://www.ngobiz.org/home/2019/กรุงเทพฯ_กับปัญหาขยะล้นเมือง.